

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ

Випуск XV

ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ

м. Рівне – 2023

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS
OF WIND MUSIC IN THE CONTEXT
OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE AND ABROAD
COUNTRIES

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State Humanitarian University
Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie
Department of wind and percussion instruments of RSHU**

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 15

**Rivne
2023**

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Академія музики в Кракові імені К. Пендерецького, Польща
Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ
Katedra Instrumentów Dętych Drewnianych i Akordeonu
Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie**

**ІСТОРИЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

Випуск 15

**м. Рівне
2023**

УДК 780.8 : 780.64

I – 90

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації *серія KB № 19865-9665 P**Збірник наукових праць видається з 2006 року.**Друкується за ухвалою Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 4 від 27 квітня 2023 р.)***Редакційна колегія:****Цюлюпа С.Д.** – заслужений діяч мистецтв України, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **голова редакційної колегії;****Палаженко О.П.** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **відповідальний секретар;****Пьотр Лято** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Краків, Польща;**Карпач А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Львів;**Качмарчик В.П.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Рада Славінська** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Пловдив, Болгарія;**Круль П.Ф.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Івано-Франківськ;**Громченко В.В.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Дніпро;**Сверлюк Я.В.** – доктор педагогічних наук, професор, м. Рівне;**Вовк Р.А.** – кандидат мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Гишка І.С.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Львів;**Овчар О.П.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Харків;**Слупський В.В.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Київ;**Цюлюпа Н.Л.** – кандидат педагогічних наук, доцент, м. Рівне;**Закопець Л.М.** – кандидат мистецтвознавства, професор, м. Львів.**Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя.** Збірник наукових праць. Випуск 15 / Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські береги, 2023. – 176 с.

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

DOI 10.35619 префікс

У збірнику містяться результати наукових досліджень у жанрі духової музики, поєднані різні підходи дослідників до розкриття питань з історії виконавства на духових інструментах, створення духових оркестрів та перспективи їх розвитку, а також з методики викладання гри на духових інструментах.

Наукові статті висвітлюють корисну інформацію для викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів та докторантів мистецьких закладів вищої освіти і широкого кола шанувальників жанру духової музики.

The collection contains the results of research in the genre of wind music, combines different approaches of researchers to disclose the issues of history performance on wind instruments, creation of brass bands and prospects for their development, as well as teaching the methodic of performance on musical instruments. Submitted problematics and scientific articles contain useful information for teachers, students, undergraduates, graduate students and doctoral students of art universities, as well as for a wide range of fans of the brass music genre.

УДК 780.8 : 780. 64

**Збірник індексується в міжнародних науково-метричних базах
Google Scholar та Academic Resource Index Research Bib.***За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідають автори статей.
Погляди авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії.*

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

DOI 10.35619 префікс

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

© Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ, 2023

© Katedra Instrumentów Dętych Drewnianych i Akordeonu

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, 2023

© Видавництво "Волинські береги", 2023

З М І С Т

Історія та теорія музичного мистецтва

Цюлюпа С.Д. Ретроспектива конкурсу імені В'ячеслава Старченка в культурно-мистецькому просторі України	7
Piotr Lato. Klarnet w twórczości polskich kompozytorów pochodzenia żydowskiego – na przykładzie wybranych utworów Karola Rathausa i Mieczysława Weinberga.....	17
Вовк Р.А. Стипендіальна програма для духовиків 2022/23 н.р. у Дубаї	20
Вар'янюк О.І. Залучення принципів європейських та американських виконавських шкіл у систему щоденних занять на трубі.....	24
Дебера О.М. Еволюція Чернівецького академічного симфонічного оркестру обласної філармонії імені Д. Гнатюка в культурно-мистецькому житті України	28
Терлецький М.М. Історичний огляд концертного репертуару духових оркестрів XVIII – початку XXI століття у кращих його зразках.....	35
Ваврик Р.В. Віхи життєвого і творчого шляху ювіляра	39
Сіончук О.В. Організація музичних фестивалів в Україні та особливості їх проведення в умовах воєнного стану.....	46
Турчинський Б.Р. Зоя Прокудіна – виконавець, педагог класу валторни: життєвий та творчий шлях	50
Пукаляк М.В. До 75-річчя професора Романа Вовка	54
Клевець К.О. Європейське кларнетове виконавство XXI ст.	60
Подганюк Т.В. Зародження романтизму в музичній культурі Європи.....	64
Семочко О.І. Еволюція труби в музичній культурі Львова в контексті європейської інтеграції.....	67
Вівчарик Л.Р. Саксофонове виконавство в музичній культурі Прикарпаття в XX – на початку XXI століття	70
Олійник М.В. Становлення та розвиток духового оркестрового виконавства на Хмельниччині.....	75
Гашпан Я.Р. Флейта в музичній культурі Буковини в XX – поч. XXI ст.	80
Трачук Л.Д., Гоменюк Я.Ю. Еволюція Тульчинського коледжу культури в історії жанру духової музики на Поділлі	83
Приженков О.В. Історичний шлях розвитку басового мідного духового інструменту туби та її попередників.....	86
Старко В.Г. Володимир Семеніченко – очільник львівської фаготової школи другої половини XX ст.	92

Педагогіка та методика духового виконавства

Громченко В.В. До проблеми активізації художньо-усвідомленого виконавства (педагогічний аспект)	97
Палаженко О.П. Специфіка формування музичного слуху у музиканта-духовика в процесі оркестрової виконавської діяльності	101
Закопець Л.М. Специфіка формування морально-естетичних якостей в учнів Львівського державного музичного ліцею імені С. Крушельницької.....	105
Бондарчук В.І. Сценічне хвилювання, підготовка до публічного виступу виконавця	108
Гишка І.С. Амбушурні негарзди Луї Армстронга.....	111
Закопець М.Л., Фіськов Г.М., Зіза О.О. Вплив інтеграційних процесів на формування фахової компетентності виконавця-духовика у закладах вищої освіти України	116
Филипчук М.С. Особливості навчання здобувачів в естрадному оркестрі у вищих закладах мистецького спрямування	120
Сивохіп В.С. Концерт для гобоя і камерного оркестру Мирослава Скорика крізь призму індивідуального трактування жанру інструментального концерту.....	123
Димченко С.С. До питання еволюції методики гри на ударних інструментах.....	128
Кашперський В.П. Основні принципи та методи формування губного апарату трубача....	135
Ворончак І.І. Загальна характеристика репертуару для поперечної флейти в Австрії та Італії у XVIII столітті.....	140
Максимчук В.В. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу для підготовки фахівців жанру духової музики в мистецьких закладах України.....	143
Віхоть П.І. Наукові та навчально-методичні праці валторністів у системі музичної освіти України.....	146
Дратований Я.М. Практичні заняття у класах духових інструментів закладів початкової мистецької освіти як складова естетичного виховання учнів	149
Лебедь В.О. Скерцо-фуріозо Джордана Гудефіна для сопрано та тенор саксофонів з духовим оркестром як репертуарна новація академічного саксофонного репертуару.....	152
Круль П.Ф. Презентація електронного підручника "Історія виконання на духовних та ударних інструментах України"	156
Відомості про авторів	161
Презентація сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань духовиками України та зарубіжжя (2012-2022 роки)	164

ний план дисципліни; структура навчальної дисципліни, в якій на основі навчального плану розписуються години на різні форми навчальної діяльності; опис тем індивідуальних або лекційних занять, які визначає викладач, що веде дану дисципліну; теми для самостійного опрацювання з списком літератури; теми індивідуальних навчально-дослідних завдань ІНДЗ; описуються вибрані педагогом, що веде дану навчальну дисципліну комплекс методів навчання, які використовуються при викладанні певної навчальної дисципліни; подаються методи контролю (спостереження, опитування, тести, практичний контроль (академічний концерт, технічний залік, екзамен тощо); пропонується шкала оцінювання успішності засвоєння певної навчальної дисципліни; надається перелік рекомендованої літератури та інформаційних ресурсів.

Поряд з робочою навчальною програмою, обов'язковим освітнім компонентом навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців є навчальні видання, що сприяють засвоєнню певної навчальної дисципліни та систематизовано відтворюють її зміст – *підручники*, які повинні відповідати науковим стандартам: містити повний та необхідний науково-методичний вірний довідковий та навчальний матеріал, який має бути пов'язаний з практичними завданнями, навчальні *посібники*, що доповнюють за змістом підручник.

Ще один з освітніх компонентів навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців у жанрі духової музики є *методичні рекомендації* або *методичні вказівки*, що слугують своєрідним та необхідним доповненням до існуючих посібників та підручників матеріалами щодо методики навчання або методики виконання певних завдань.

У вищій школі існує ще один обов'язковий освітній компонент навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців – *практика*, яка спрямована на оволодіння предметними фаховими компетентностями в процесі практики в установах, пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю. Як правило, практична професійна підготовка фахівців складається з різного виду узгоджених між собою практик, по закінченні яких здобувачем подаються ряд документів.

Нещодавно, в освітній процес вищих навчальних закладів був введений освітній компонент навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців – захист *бакалаврської кваліфікаційної роботи*, яка спрямована на інтеграцію одержаних здобувачем знань та умінь у сферу їх майбутньої професійної діяльності.

Магістерська кваліфікаційна робота – науково-дослідна праця здобувача, що виявляє ступінь його готовності до педагогічної діяльності та є обов'язковою для здобувачів, які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки магістрів.

Висновки. Таким чином, роботу, спрямовану на підвищення науково-методичного рівня педагогів в царині духового інструментального та ансамблевого виконавства слід розглядати як цілісну систему взаємопов'язаних дій і заходів, що базується на досягненнях сучасної психолого-педагогічної науки, педагогічного досвіду, конкретного аналізу навчально-виховного процесу та рівня професійної компетентності педагогічних кадрів.

Використана література

1. Колодуб Л. Деякі думки щодо сучасного стану музики духової України музична. – 1998. – С. 19–20.
2. Сверлюк Я. В. Методологічні проблеми професійної музичної освіти – Рівне: Перспектива, 2004. – 199 с.
3. Шидловська С. Організація роботи з підвищення науково-методичного рівня педагогічного працівника. Нова педагогічна думка: науково-методичний журнал №4, 2010. – С. 18-21
4. Цюлюпа С. Д. Робоча програма з дисципліни "Методика викладання гри на музичних інструментах" РДГУ, м. Рівне, 2022. – 18 с.

УДК [780.8 :780.64]:001:37(477)

ORCID <https://orcid.org/0009-0000-9720-2933>

*Віхоть П.І.,
м. Львів*

НАУКОВІ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ПРАЦІ ВАЛТОРНИСТІВ У СИСТЕМІ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Анотація. У статті розкривається сутність та зміст наукового та навчально-методичного забезпечення освітнього процесу в класі валторни. надається ґрунтовний аналіз наукових, нотних і навчально-методичних видань представників школи гри на валторні в Україні.

Ключові слова: валторнисти, навчально-методичне забезпечення, наукові праці.

Abstract. In the article, the essence and content of scientific and educational-methodical support of the educational process in the French horn class are revealed. A thorough analysis of scientific, musicological, and educational-methodical publications by representatives of the French horn playing school in Ukraine is provided.

Keywords: French horn players, educational-methodical support, scientific publications.

Фахова мистецька освіта сьогодення переживає період переосмислення усталених традицій, стереотипів та інноваційних ідей, адекватних сучасним тенденціям суспільного розвитку. Безперечно, вирішення завдань, що стоять перед музичною педагогікою потребує удосконалення змісту та організації освітнього процесу, впровадження нових форм та методів навчання, підвищення рівня фахової підготовки, що забезпечується, в першу чергу, науковими та навчально-методичними дослідженнями.

За довгі роки історичного розвитку національна музична освіта в жанрі духового сольного та ансамблевого виконавства поповнилась значним багажем наукових та навчально-методичних праць, які сприяють удосконаленню навчально-виховного процесу в освітніх закладах мистецького спрямування всіх рівнів акредитації. Питання історії розвитку духового виконавства в Україні розглядаються у фундаментальних дослідженнях вітчизняних науковців В. Апатського, В. Богданова, А. Карпяка, В. Качмарчика, П. Круля, В. Посвалюка, Ю. Рудчука, Ю. Тарарака, С. Цюлюпи та ін.

Проблеми фахової підготовки виконавців на духових та ударних інструментах знайшли відображення у наукових дослідженнях В. Апатського, І. Гишки, А. Карпяка, І. Кобця, І. Якустіді, В. Громченка, Ф. Крижанівського, В. Луба, Г. Марценюка, Р. Наконечного, В. Швеця, В. Посвалюка, Д. Максименка, Л. Максименко, В. Пилипчака, В. Бондарчука, О. Овчара, М. Станіславського та ін.

Метою даної публікації є узагальнення та систематизація наукових та навчально-методичних праць саме представників виконавської валторнової школи в Україні.

Освітній процес у початкових закладах мистецької освіти (музичні школи, школи мистецтв, студії та гуртки) регламентується освітніми програмами, що визначають загальний зміст, основні засади організації навчального процесу, перелік основних освітніх компонентів (навчальні дисципліни та форми контролю). Для кожного музичного інструменту, в тому числі і для валторни, обов'язковим є розроблена на основі типової освітньої програми навчальна програма, нормативний зміст якої має бути мінімально необхідним для набуття компетентностей, згідно початкового (елементарного), середнього (базового) підрівня початкового професійного спрямування.

Без сумніву, навчально-виховний процес в будь-якому закладі музичної освіти передбачає наявність навчально-методичних праць, методичних розробок та вказівок, репертуарних збірників, що є необхідним не тільки для підготовки фахівців в жанрі духової музики, а й для підвищення професійної кваліфікації викладачів. Не виключенням є і забезпечення науковою та навчально-методичною літературою класу валторни. Це, в першу чергу, наявність навчально-методичних праць та репертуарних збірників для валторни, що забезпечують освітній процес в закладах початкової музичної освіти: **І. Якустіді Методика навчання гри на валторні:** навчальний посібник, Київ: Музична Україна, 1977. – 79 с. У навчально-методичній праці зроблено спробу на підставі об'єктивних даних, висвітлених у спеціальній музичній та медичній літературі, а також на основі проведених досліджень виявити закономірності постановки і використання амбушура та інших компонентів виконавського апарата при грі на валторні. В роботі розглянуті основні закономірності розвитку амбушура та подані вправи для щоденних занять валторністів.

Пилипчак В. Г. Школа гри на валторні в двох томах (2006, 2008) – дана праця призначена для учнів мистецьких закладів початкової освіти. Школа презентована на 2-му Всеукраїнському конкурсі молодих виконавців (ансамблів) на духових та ударних інструментах імені В. Старченка в 2006 році і надрукована у видавництві "Волинські обереги", м. Рівне в тому ж році.

Аналіз навчально-методичних посібників, шкіл гри на валторні, методичних рекомендацій, репертуарних збірників для учнів початкових закладів освіти свідчить про недостатній рівень навчально-методичного забезпечення освітнього процесу в класі валторни означених навчальних закладах. Необхідно визнати, що репертуарні збірники для валторни містять вкрай мало творів українських композиторів, відсутні методичні рекомендації для навчання гри на валторні, клас ансамблю не забезпечений необхідною кількістю навчального матеріалу.

В процесі розвитку та вдосконалення музичної освіти в Україні особливого значення набуває проблема підвищення рівня професійної підготовки виконавців на духових інструментах загалом, та на валторні зокрема, піднесення її на вищий щабель, забезпечення умов для самоосвіти та самоудосконалення майбутніх фахівців. Провідна роль у вирішенні цих завдань належить саме науковій та навчально-методичній роботі, що є лейтмотивом діяльності кожного викладача у вищому закладі музичної освіти.

Вивчення наукової літератури з питань дослідження дозволяє констатувати, що в останні роки значно активізувалась наукова та навчально-методична діяльність викладачів кафедр духових та

ударних інструментів, не останнє місце в якій належить і представникам виконавської школи гри на валторні. З цього приводу не можна оминати увагою той факт, що представниками валторнової школи захищаються кандидатські та докторські дисертації.

Іван Васильовичем Якустіді (1926-1997) – доктор мистецтвознавства, професор Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського у 1983 р. захистив кандидатську дисертацію на тему *"До питання про формування губного апарату валторниста"*, в якій велика увага приділена характеристиці анатомії та фізіології губного апарату валторниста, запропонована методика постановки амбушура для виконавців на валторні, враховуючи особливості будови виконавського апарату.

У 1993 р. Іваном Васильовичем Якустіді у Київській державній консерваторії була захищена дисертація на здобуття наукового ступеня доктора мистецтвознавства на тему *"Значення тембру валторни у процесі навчання"*.

Робота присвячена теоретичному аналізу основних факторів, що визначають формування якісного тембру звучання валторни. У роботі прослідковуються еволюційні шляхи розвитку виконавства на валторні; вирішується проблема звукоутворення при грі на валторні у залежності від різних засобів постановки мундштука на губах; аналізуються фактори, що визначають якість тембрового звучання валторни; досліджується спектральний склад звуків, що утворюються при виконанні вібрато; робиться висновок стосовно того, що процес розвитку тембру валторни багато у чому визначається станом амбушура та постановкою мундштука на ньому. І.В. Якустіді є автором багаточисельних науково-методичних статей та посібників.

Круль Петро Франкович (1959 р.н.) – академік Академії наук вищої освіти України, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри виконавського мистецтва Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. У 1991 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: *"Синтезоване виконавство – єдиний творчий процес"*, в якій розглядаються проблеми звуковидобування при комплексному поєднанні співу з виконавством на музичному інструменті.

У 2001 р. Круль П. Ф. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора мистецтвознавства на тему: *"Генезис духового та ударного інструментального виконавства України"*, присвячену вивченню етапів історичного шляху становлення та розвитку духового мистецтва в Україні, запропоновано авторську методику археографічного опрацювання архівних матеріалів. В 2023 році Круль П.Ф. вперше в Україні підготував електронний підручник для закладів вищої музичної освіти IV – рівня акредитації *"Історія виконання на духових та ударних інструментах України"*, який презентовано в збірнику наукових праць *"Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя.. Випуск 15 / Упорядник С.Д. Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2023.*

Бондарчук Володимир Іванович – валторнист, народний артист України, професор кафедри духових та ударних інструментів Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової, м. Одеса. В 2006 ним видано навчальний посібник *"Комплексні вправи для самостійних занять на валторні"* з грифом Міністерства культури і туризму України для використання у навчальному процесі вищих музичних закладів освіти III – IV рівнів акредитації.

Овчар Олександр Павлович – кандидат мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів і оперно-симфонічного диригування Харківського національного університету мистецтв імені Івана Котляревського, у 2017 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: *"Духове виконавство у Харкові XVIII – початку XX століття: етапи еволюції"*.

В роботі систематизовано, узагальнено та обґрунтовано етапи історичного процесу виконавства на духових інструментах у Харкові; визначено місце харківської духової школи та її вплив на розвиток духового сольного та ансамблевого виконавства в Україні; визначені педагогічні основи харківської школи гри на духових інструментах.

Пилипчак Василь Григорович (1951 р. н.) – заслужений артист України, член Національної спілки композиторів України, соліст-концертмейстер групи валторн симфонічного оркестру національного академічного театру опери та балету України імені Т. Г. Шевченка. Автор навчально-методичних праць та репертуарних збірників для валторни, збірників щоденних вправ, етюдів, п'єс для валторни.

В. Г. Пилипчак – автор низки наукових статей, присвячених проблемам виконавства на валторні, серед яких *"Секрет і поезія довгих звуків"* (Київ, 2000), *"Гігієна для валторністів"* (Київ, 2007), *"Про валторнову школу"* (Київ, 2009).

Соболєв Георгій – професор Донецької державної музичної академії імені С. Прокоф'єва, вихованець Харківського Інституту мистецтв (клас валторни І. Якустіді), автор більше 30 навчально-методичних робіт, серед яких *"Техніка гри на валторні"*, *"Про зниження вікового цензу виконавців на духових інструментах"*, *"Ансамбль духових інструментів і нова концепція виконання"*, *"Артикуляція на валторні"*, *"Вимова музичної мови під час гри на духових інструментах"*, та ін.

М. К. Станіславський – довгий час працював старшим викладачем по класу валторни на кафедрі духових та ударних інструментів Національної музичної академії України імені Петра Чайковського.

М. К. Станіславський – автор наукових та навчально-методичних статей, серед яких "Каденція" (Київ, 2008), в якій автор піднімає питання про виконавство каденцій у творах для валторни, розглядає значення каденції в художньому творі великої форми, досліджує різні типи каденцій, закликає валторністів до створення власних каденцій, пропонує методику розвитку імпровізаційних умінь учнів класу валторни.

Кафедрою духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ щорічно проводиться міжнародна науково-практична конференція "Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя" та видається збірник наукових статей, в якому публікуються, в тому числі, дослідження представників національної та зарубіжної школи гри на валторні.

Висновки. Безперечно, представлений нами список наукових, навчально-методичних праць не є абсолютно повним. Ґрунтовний аналіз новітніх навчально-методичних досліджень українських науковців та педагогів-методистів в царині валторного виконавства, репертуарний список для валторни має стати об'єктом систематичного аналізу та вивчення.

Використана література

1. Апатский В. Н. Актуальные проблемы духового музыкально-исполнительского искусства. – Учебное пособие. – К.: ТОВ «Задруга», 2013. – 588.

2. Цюлюпа С. Д. Кандидатські та докторські дисертації духовиків України в освітньому процесі мистецьких закладів вищої освіти. Збірник наукових праць «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя». Випуск №14 / Упорядник С. Д. Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2022. С. 6-29.

УДК [780.8:780.64]:373.3.015.31:7(477.81)

ORCID <https://orcid.org/0009-0000-7050-6072>

*Дратований Я.М.,
м. Гайсин*

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ У КЛАСАХ ДУХОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВА ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ

Анотація. У статті визначено поняття «естетичне виховання», визначено ідейно-художні дидактичні принципи в формуванні репертуару, а також досліджено особливості використання практичних занять у класах духових інструментів закладів початкової мистецької освіти як складова естетичного виховання учнів.

Ключові слова: молодь, «естетичне виховання», музика, репертуар дитячих духових оркестрів, взаємодія вчителя та учня.

Annotation. The article defines the concept of "aesthetic education", defines ideological and artistic didactic principles in the formation of the repertoire, and also investigates the peculiarities of using practical classes in wind instrument classes of primary art education institutions as a component of aesthetic education of students.

Key words: young, "aesthetic education", music, repertoire of children's brass bands, interaction between teacher and student.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку найбільш ефективних шляхів естетичного виховання учасників духових оркестрів закладів початкової мистецької освіти.

Естетичне виховання нерозривно пов'язане з іншими сторонами цілісного виховного процесу, насамперед з моральним вихованням, і як би пронизує їх, зумовлюючи їхню ефективність через цілеспрямованість процесу формування розвиненої естетичної свідомості та смаку в учнів, здатність сприймати і цінувати красу і гармонію в навколишньому світі.

Тому на даний час особливої актуальності набувають питання щодо естетичного виховання учасників духових оркестрів закладів початкової мистецької освіти. Актуалізується пошук ефективних принципів, форм і методів педагогічного впливу, спрямованих на естетичне виховання учасників дитячих духових оркестрів закладів початкової мистецької освіти з використанням практичних занять.

Аналіз публікацій з досліджуваної проблеми показав, що музичне виховання в системі початкової мистецької освіти розглядається сучасними науковцями як універсальний засіб особистісного

Наукове видання

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

ВИПУСК 15

Редактор-упорядник
Степан Цюлюпа

Верстка
Віталій Власюк

Підписано до друку 22.05.2023 р. Формат 60x84 1/8. Папір офсет.
Гарнітура "Times". Друк цифр. Ум. друк. арк. 20,46. Наклад 100 пр. Зам. 34.

Видавництво "Волинські обереги".

33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано в друкарні видавництва "Волинські обереги".